

ЕСХИЛ

ХОЕФОРИТЕ

Част 2 от „Орестия“

Превод от старогръцки: Александър Ничев, 1967

chitanka.info

ХОЕФОРИТЕ^[0]

ЛИЦА

ОРЕСТ
ХОР ОТ РОБИНИ
ЕЛЕКТРА
ДОЙКА
КЛИТЕМНЕСТРА
ЕГИСТ
РОБ
ПИЛАД

^[0] Заглавието *Хоефорите* означава „Приносителките на надгробно възлияние“. ↑

ПРОЛОГ

ОРЕСТ

О Хермесе подземен, страж на бащино
могъщество^[1]! Спаси ме и подкрепяй ме!
Аз ида в своя роден край, завръщам се.
При гроба на баща си моля мъртвия
да слуша и ме чуе^[2]. На хранителя
Инах поднесох първи къдри^[3]; вторите —
печален дар — полагам пред родителя^[4].
Не бях до теб, не те оплаках, татко мой,
ръце не кърших горестен над гроба ти.
Какво съзирам тук? Печално множество
жени във черни плащове. Задават се
към мене те. Какво ли се е случило?
Дали беда удари пак палатите?
Или навярно носят възлияния
на татко — за да усмирят покойния?
Не ще е друго. Мисля, че и моята
сестра Електра е сред тях, потънала
в дълбока скръб. О Зевсе, дай за бащин дял
да отмъстя и ме подкрепяй благостно!
Ела встрани, Пиладе, да послушаме
какво ще кажат бедните молителки.

(Оттеглят се.)

Влиза Хорът.

[1] О Хермесе подземен, страж на бащино могъщество. Неяснотата на това място е предмет на шеги у Аристофан, „Жабите“, ст. 1141–1146. Жак да се тълкува това бащино могъщество? — пита Еврипид, който е действащо лице в комедията. — Нали Орестовият

баща е паднал убит от жена си? За какво могъщество може да става дума тук? — „Не — отговаря Есхил, — Орест иска да каже, че Хермес има бащина, т.е. получена от Зевс, власт над мъртвите.“ — Хермес е назован подземен като душеводител; вж. забел. към ст. 629 на „Персите“. ↑

[2] *Аз ида в своя роден край, завръщам се. Пред гроба на баща си моля мъртвия да слуша и ме чуе.* Еврипид в Аристофановата комедия „Жабите“ (ст. 1152–1174) не одобрява и тия стихове. *Ида и завръщам се*, казва той, е едно и също нещо (ст. 1157), едно и също е *да слуша и да чуе* (ст. 1173–1174). ↑

[3] *Инах* — река в Арголида. Момчетата, които навлизали в младежката си възраст, посвещавали къдрици от косите си на местни божества. Орест поднесъл къдрица на речния бог Инах. ↑

[4] *Пред родителя* — пред Агамемнон, по-точно — пред гроба на Агамемнон. ↑

ПАРОД

ХОР

Първа строфа

Провождат ме от този дом.
Аз нося жертвен дар и сипя удари
по своите гърди; по бледи бузи
 кървави дири оставят моите нокти.
Че бедното сърце
се храни с вечен плач.
А болката превръща с вик
 в дрипели тънката ленена тъкан
на дрехата връз мойта гръд.
 Ах, сразява ме тежка
и безотрадната участ!

Първа антистрофа

Защото вещият пророк —
страхът с коси настръхнали —
говори в този дом чрез ясни сънища,
 дишайки ярост, изрече той прокоба,
която прокълнтя
с един среднощен вик
в покоите. За тоя сън
 люде, с гласа на които бог вещае,
говорят, че един мъртвец
 гняв и ярост отправя
към своите убийци.

Втора строфа

С лъжовен дар, за да прокуди лошото,
ах, майко Земьо, ме провожда тя,
безбожната жена. Но тръпна аз
да изрека заръчаните думи.
Пролята кръв с какво би се изкупила?
Уви, огнище на беди!
Уви, поруха на дома!
Безслънчев, непрогледен мрак
покрива царските чертози,
откакто е мъртъв царят.

Втора антистрофа

Непобедима, несломима, някога
достигаше в сърцата почитта
към царя. Днес я няма. Кой сега
изпитва страх? Днес властник е успехът —
за всички той е бог и нещо повече
от бог. Но Правдата следи —
посред деня наказва тя
едни; за други между зрак
и мрак се готвят теглила;
над трети е нощ безкрайна.

Трета строфа

Кръвта, която е попита в плодната
земя, не се разлива, тя възмездие
поражда. Зла съдба гнети
виновника и го сломява с болести.

Трета антистрофа

За онзи, който е нахлул в девически
покои, няма прошка. Нека всичките
реки се слоят във една —

те пак не ще очистят осквернителя.

Епод

А мене боговете са обвързали
с нещастния ми град. Далеч от бащина
 стряха те ми отредиха робски дял,
и — право ли или неправо —
аз трябва да се подчинявам
на властните и да въздържам лютата
омраза. Плача, скрила лик в одеждите,
над сляпата съдба на царя
и тая скрита скръб ме вледенява.

ПЪРВИ ЕПИЗОД

ЕЛЕКТРА

Прислужнички грижовни на палатите,
в това тъжовно шествие сме заедно —
бъдете ми съветници: какви слова
да изрека, възливайки? Как благостни
да кажа речи? Как да моля татка си?
Да кажа ли, че нося дар за милия,
съпруг от милата съпруга — майка ми?
Това не смея, нито мога с някакви
слова на устни да прелея гроба му.
Дали да кажа, както думат хората:
добре да му се върне на дарителя,
с достоен дар за всички злодеяния?
Или пък, без да съм въздала почести,
тъй, както падна той, без нито думица,
да плисна тоя съд, да си вървя оттук
и да не се обръщам? О приятелки,
бъдете с мене и ме посъветвайте!
Защото обща е за нас омразата.
Не бойте се, недейте кри сърцата си.
Една съдба сполита и свободния,
и онзи, над когото тегне чужда власт.
Кажете нещо друго, ако можете.

ХОР

За мене твоят бащин гроб е жертвеник
свещен. Ще кажа думи от сърцето си.

ЕЛЕКТРА

Кажи ми, ако вярно тачиш гроба му.

ХОР

Възливай с думи за сърцата предани.

ЕЛЕКТРА

Кои да назова измежду близките?

ХОР

Вразите на Егист — и първо себе си.

ЕЛЕКТРА

За мене и за тебе е молбата ми?

ХОР

Самата ти поразмисли, и ти кажи.

ЕЛЕКТРА

Кого да смятам още към съюза ни?

ХОР

Спомни Ореста, нищо, че отсъствува.

ЕЛЕКТРА

Добре, прекрасно е това подсещане.

ХОР

Сега, като си спомниш за убийците...

ЕЛЕКТРА

Какво да кажа? Научи ме, моля те!

ХОР

... моли да дойде бог или човек за тях...

ЕЛЕКТРА

Защо — за съд, или пък за възмездие?

ХОР

Да ги убие — с малко думи казано.

ЕЛЕКТРА

Благочестива ли ще е молбата ми?

ХОР

Та как на враг със зло да не отвърщаме?

ЕЛЕКТРА

Велики възвестителю на горните
и долни божества, подземни Хермесе,
нали ме чуват всички адски демони,
на бащина пролята кръв нагледници,
и тая Твърд, която всичко ражда и
отхранва, и поема семената му?

И аз, като възливам в чест на мъртвия,
така зова баща си: „О, смили се ти
над мен и над Ореста скъп, та тоя дом
да бъде наш! Ний скитахме, предадени
от майка си, а тя си наиде нов съпруг,
Егиста, съучастника в убийството.

На място на робиня съм. Прогонен е
Орест от нашия имот. Пилеят те
без срам плода на твоите усилия.
Ореста да ми доведе щастливата
съдба, това те моля, татко, чуй ме ти!
На мене дай да бъда много по-добра
от майка си, по-чиста да е моята
ръка. Това за нас, а за вразите ни —
да дойде твоят отмъстител, татко мой,
и справедливо да убие твоите
убийци... ..

Така за тях изричам зло проклятие.

А нам прати изпод земята щастие
със боговете, с Правдата ликуваща!“

С такива думи правя възлияние.

А вие, както е прието, с плачове

го украсете, с песен в чест на мъртвия.

ХОР

Лейте сълзи на смърт, оплачете
мъртвия наш владетел
пред тая крепост в зло и във добро.
Че те отвръщат струите проклети,
протекли върху гроба. Чуй, велики,
чуй зов, о царю, от душа помътена!
Ах, ах! Ах, ах! Ах, ах!
Ще дойде ли копиеносен мъж,
за да спаси дома, размахвайки в ръце
опънат скитски лък с губителни стрели,
или пък с остър меч, излян от край до край?

ЕЛЕКТРА

Дошли са вече до баща ми струите.
Но чуйте нещо ново, неочаквано.

ХОР

Кажи. В уплаха заигра сърцето ми.

ЕЛЕКТРА

Намерих този къдърец на гроба му.

ХОР

Какъв ли е? На мъж ли, на девойка ли?

ЕЛЕКТРА

Това е твърде лесно за отгатване.

ХОР

Ти, младата, кажи на мене, старата.

ЕЛЕКТРА

Щом аз не съм, то кой би рязал кичури?

ХОР

Та който трябваше да жали — враг е той!

ЕЛЕКТРА

О, този къдърец! Наподобява ми...

ХОР

Чия коса? Кажи да чуя, моля те!

ЕЛЕКТРА

... косата ми! По цвят е като нея той!

ХОР

И този дар потаен от Орест ли е?

ЕЛЕКТРА

Без друго! Тъй прилича на косите му!

ХОР

И как е дръзнал тук да дойде, бедният?

ЕЛЕКТРА

Изпратил е дара си той по някого.

ХОР

Но и при тези думи бликат сълзите:
не ще ли дойде някога в земята си?

ЕЛЕКТРА

И моето сърце обля поройна злъч,
и сякаш зла стрела ме е пронизала.
Горещи сълзи рукнаха от моите
очи, неудържим, неукротим порой,
когато зърнах този кичур. Може ли
да бъде той на друг аргивски гражданин?
А пък не е отрязан от убийщата,
от майка ми, която чувства майчини
към своите деца не е показала.

И ако можех да твърдя уверено,
че този дар е дар от най-любимия
сред смъртните... Ах, гали ме надеждата!
Уви!

Да имаше гласа на вестник благостен,
не щях да се измъчвам от съмнения,
бих знаела дали да хвърля кичура,
ако ръка враждебна го е срязала,
или ако е на Ореста, с мойта скръб
да жали — чест за татко, украшение
за гроба му. Но боговете — знаят те
в какви стихии се върти съдбата ми.
И ако ни е съдено спасение,
от малко семе ще порасне мощен ствол.
Но ето стъпки, ето нови белези,
и те така наподобяват моите!
Двамина са вървели, гледай дирите —
от него и от негов спътник. Пръстите,
петите му, следите от нозете му —
сравнявам ги — са също като моите!
Обзе ме страх, блуждае в мрак душата ми!

Влизат Орест и Пилад.

ОРЕСТ

Моли се на небето — да изпълни то
и всички други твои пожелания.

ЕЛЕКТРА

Какво ли днес от него съм получила?

ОРЕСТ

Ти виждаш оня, за когото молеше.

ЕЛЕКТРА

Кого пък според теб съм призовавала?

ОРЕСТ

Аз знам, Орест е в твоите желания.

ЕЛЕКТРА

И тъй, в какво се сбъдва днес молбата ми?

ОРЕСТ

Това съм аз — по-близък не дири от мен.

ЕЛЕКТРА

Дали не ми поставяш примка, странниче?

ОРЕСТ

Тогава, значи, бих измамил себе си.

ЕЛЕКТРА

Глумиш ли се над моето нещастие?

ОРЕСТ

Над твоето би значило — над моето.

ЕЛЕКТРА

Нима с Орест говоря аз наистина?

ОРЕСТ

Не ме познаваш, виждайки самия мен,
а щом съзря над този гроб къдрицата,
ти възликува, сякаш мене виждаше,
и стъпките ми с твоите сравняваше.
Сложи я тук, отдето е отрязана,
до моите коси, еднакви с твоите.
Виж тая дреха, дело на ръката ти,
от тебе тия зверове са везани.
От радост нека не обезумяваме!
Че наши врагове са кръвно близките.

ЕЛЕКТРА

Любима грижа на палати бащини,
тъжовна вяра в семето спасително,
ти с храброст възвърни си двори бащини!
Око любимо, ти побираш четири
сърца. Баща си в тебе аз приветствувам,
над теб се скланя любовта към майка ми,
която мразя с право и от все сърце,
и към сестра ми, паднала посечена,
и верен брат си ти за мен — зачете ме.
И нека Зевс, великият, и Силата,
и Справедливостта са ми съюзници!

ОРЕСТ

О Зевсе, Зевсе, погледни бедите ни
и виж рода осиротял на нашия
баща-орел, умрял, оплетен в пръстена
на гибелна усойница. Сираците
преследва страшен глад. Не са укрепнали
да носят лов като баща си в своето
гнездо. Ти виждаш мене, виждаш моята
сестра Електра, неговите сироти
деца, от своя роден дом прокудени.
Ако допуснеш да погинат пилците
на твоя жрец-поклонник, от чия ръка
ще получаваш изобилни дарове?
Погубиш ли орлите, няма никой друг
да иде с твоя вярна вест при смъртните,
изсъхне ли на властниците коренът,
не ще ти служи никой в дните жертвени.
Помагай ни! Ти можеш вдигна къщата,
която днес прилича на съсипана.

ХОР

Деца, на своя бащин дом спасители,
мълчете някой да не разбере, чеда,
и да не каже след това с бърбив език

на властниците! Ах, дано на кладата
ги видя мъртви сред смолисти пламъци!

ОРЕСТ

Не, няма да ни предаде могъщото
пророчество на Локсий^[1]! Заповяда ми
да тръгна сред опасности, предрече ми
с гръмовен глас нещастия, смразяващи
сърцето, ако не въздам на бащини
убийци, като ги убия — бик свиреп
за тях да стана, че са ме ограбили.
Той казваше, че иначе душата ми
ще заплати с непоносими бедствия.
Като разкри зловещото възмездие
на ада, каза, че ужасни болести
ще връхлетят плътта ми, с диви челюсти
проказата ще прояде месата ми.
От болестта ще побелеят моите
коси. Предрече още, че еринии
ще ме гнетят заради кърви бащини,
че те и в мрака всичко виждат с ясен взор.
Че мрачното оръжие на мъртвите,
които от ръка на свой са паднали —
бесът, страхът от нощните видения —
смуцава, плаши и прокужда грешника
със меден бич далече от родината.
И той не ще докосне чаша жертвена,
за него няма жертвоприношения.
Прогонва го невидим от олтарите
гневът на мъртвия баща и в никой дом
не го приемат. Изсушен, умира той
немил-недраг от смърт всепогубителка.
Да пренебрегна тези предсказания!
И да не вярвам, трябва да се действува.
В, едно се сливат толкова желаня!
Повели божи, бащини страдания
и нищета, за мене тъй мъчителна,

и мисълта, че благородни граждани,
които с храбър дух превзеха Йлион,
на две жени се подчиняват. Две жени —
че женско е сърцето му! Ще видите!

КОМОС

ХОР

Вие, мойри^[2] могъщи! С подкрепа на Зевс
нека стане така,
както иска свещената Правда!
На враждебен език със враждебен език
да отвърнат, защото могъщият глас
на Правдата иска разплата!
За нанесена смърт чрез нанесена смърт
да се плаща! Убиецът нека търпи —
тъй говорят старинни повели!

Първа строфа

ОРЕСТ

Татко, злочести татко мой,
що да сторя и река,
за да стигна онзи кът,
дето е твоето ложе?
Че светлият зрак и мракът
са разделени. Горък плач
днес въздава едничка чест
на мъртвия син Атреев.

Втора строфа

ХОР

Дете, дори зъбът свиреп на огъня
не укротява мъртъв дух.
Гневът му се показва.
Че щом умирацията викне,
възмездителят се вдига.

На баща и на родител
вопълът предсмъртен дири
мъст и вредом сее тревога.

Първа антистрофа

ЕЛЕКТРА

Слушай сега, о татко мой,
моята тъй горчива скръб!
Двете твои деца редят
жалостна песен за тебе.

Че гробът ти днес ни среща
молители и бегълци.

Где е краят на нашата скръб?
Нима необорно е злото?

ХОР

Но поиска ли бог, и сред тия тегла
ще прозвънне и бодър, и радостен глас.
И наместо надгробната песен — пеан^[3]
ще звучи сред чертозите царски във чест
на дошлия отново приятел.

Трета строфа

ОРЕСТ

Татко, под Илион
да беше паднал, поразен
от копието на ликийски воин^[4]!
Дома си би оставил славно име,
на своите деца би дал
една завидна участ,
високо би се вдигал твоят гроб
отвъд море, а за нас
скръбта би била по-лека.

Втора антистрофа

ХОР

И мил сред мили хора, славно паднали,
и под земята той би бил
почитан повелител,
а на могъщите подземни
 властелини — жрец достоен.
 Че догде живя, царува
 с власт, дарена от съдбата,
 с жезъл, тачен от всички смъртни.

Трета антистрофа

ЕЛЕКТРА

Не, ти не трябваше
да паднеш под троянските стени
и сред бойци, от копие сразени,
да легнеш край водите на Скамандър^[5].
Такава смърт се падаше
на твоите убийци!
И ние бихме чули, че далеч
те имат гибелен дял,
и мъка не бихме знали.

ХОР

По-прекрасно от злато е всичко това!
Ти мълвиш, о дете, за честита съдба,
ти мълвиш за неземно блаженство!
Но до мене долита на двойния бич
неспокойния звук. Под земята лежиш,
покровителю наш, а обагрени с кръв
са ръцете на властните. Тежко за теб,
но по-тежко за твоите рожби!

Четвърта строфа

ОРЕСТ

Впи се в ухото ми твоята реч
като същинска стрела!
О Зевсе, Зевсе, изпрати отдолу
бедата, която наказва,
макар и късно, дръзката и подла
ръка — та била тя майчина ръка!

Пета строфа

ХОР

Да мога да надам висок и радостен
вик за един погубен
мъж, за една сразена
в кърви жена! Защо ли
трябва да крия мисъл,
която пърха в мен, докле от мен се носи
гневът суров на моето сърце
и бясната ми злоба?

Четвърта антистрофа

ЕЛЕКТРА

Ала кога всемогъщият Зевс
ще да замахне с ръка?
А след като главите им разбие,
отново ще вярва страната.
След толкова неправди търся правда.
О, чуй ме ти, Земя, о, чуй, подземна мощ!

ХОР

Ала има закон: ако земната твърд
е поръсена с кървави капки, кръвта
иска кръв. Че убийството вика за мъст,
за ериния! Заради нявгашна смърт
тя бе ди връз бедите натрупва.

Шеста строфа

ОРЕСТ

Горко, горко ни!
Вижте адски властници,
и вие, мощни клетви на умрелия,
последните Атриди — в отчаяние,
прокудени от своя бащин дом!
Какъв позор! Къде да идем, Зевсе?

Пета антистрофа

ХОР

Покъртиха със нова скръб сърцето ми
твоите скръбни вопли.
Чуя ли клетки жалби,
всяка надежда чезне,
спуца се мрак в душата.
Но чуя ли реч мъжествена и бодра,
отлита всяка скръб и аз отново
с надежди заживявам.

Шеста антистрофа

ЕЛЕКТРА

Какво да кажем още? За бедите ли,
които ни постигнаха от майка ни?
Познавам кротостта, но съм безмилостна,
че майка ми превърна в стръвен вълк
сърцето ми, и то не знае милост.

Седма строфа

ХОР

Арийски вик извих като кисийските
тъжачки,^[6] а ръцете ми
се слагат и нанасят бързи удари
и поразяват, без да спират, удряйки,

от вси страни, бучи зашеметената
от удари глава! О, аз, нещастната!

ЕЛЕКТРА

Уви, уви, престъпна,
безумна майко, ти посмя владетеля
да погребеш без почести,
без плач на нажалените
съграждани, без сълзи — като враг!

Осма строфа

ОРЕСТ

Ах, целия позор изрече ти!
Но за позора бащин тя сама
ще заплати на боговете,
ще заплати на моята ръка.
Премахна ли я, нека сам погина!

Осма антистрофа

ХОР

Трупът му бе насечен,^[7] знай това.
И тъй, насечен, го положи в гроб,
така тя искаше за тебе
да създаде непоносим живот.
Ти чу за бащината срамна участ.

Седма антистрофа

ЕЛЕКТРА

Това е татковата участ. Мене пък,
презряна, пренебрегната,
пропъдиха от къщи като някое
зло куче. Не познах смеха, а сълзите,
които леех в тайните си плачове.
И тези думи запиши в сърцето си.

ХОР

И нека тези думи
проникнат в дълбините на душата ти.
Ти чу едното, а гневът —
и другото ще ти подсказе.
Втурни се в бой с неукротима ярост!

Девета строфа**ОРЕСТ**

Чуй, татко мой! Подкрепи децата си!

ЕЛЕКТРА

До него аз — моля с плач за същото.

ХОР

И ние глас дружно с тях издигаме.
Ела на светлината, чуй!
Срещу врага дай помощ!

Девета антистрофа**ОРЕСТ**

Мощ против мощ, правда против правдата!

ЕЛЕКТРА

О богове, присъдете правото!

ХОР

Обзе ме страх, слушайки молбите им!
Съдбата чака досега.
И нека днес се сбъдне!

Десета строфа

Древно, вродено зло!

Горестен, кървав удар,
удар на тежка участ!
Уви! Непосилни мъки!
Уви! Непрестанна болка!

Десета антистрофа

Техният цяр е тук,
в царския дом, и нийде
другаде! Той ще дойде
след спор кръвопролитен.
Това е то — химнът на ада.
Ала чуйте молбите на тия деца,
богове преблажени на ада, и мощ
и победа в борбата им дайте!

ОРЕСТ

О татко мой, ти, който падна не със смърт
на цар, о, дай ми власт над моя бащин дом!

ЕЛЕКТРА

И аз, о татко, моля за спасение,
та на Егиста да въздам дължимото!

ОРЕСТ

Тъй в твоя чест ще се устройват пирове,
а иначе ще те забравят людете,
когато в жертвен ден се вдигат пламъци.

ЕЛЕКТРА

А аз в деня на брачното си пиршество
от своя дял ще сторя възлияние
и с дар ще зачета най-първо гроба ти.

ОРЕСТ

Земя, върни го, за да гледа битката!

ЕЛЕКТРА

О Персефоно^[8], дай победа бляскава!

ОРЕСТ

Спомни си, татко, за смъртта в къпалнята!

ЕЛЕКТРА

Спомни си още мрежата им гибелна!

ОРЕСТ

В окови нековани те заключиха...

ЕЛЕКТРА

... и в плаща на един позорен заговор.

ОРЕСТ

Ще станеш ли след толкова безчестия?

ЕЛЕКТРА

Любимата за нас глава ще вдигнеш ли?

ОРЕСТ

Прати на своите близки за съратница
самата Правда. Дай да върнат удара,
за да надвиеш въпреки погрома си!

ЕЛЕКТРА

И моя сетен зов изслушай, татко мой.
Виж, тук са твоите пилци. Съжали се ти
над мъжката си рожба и над женската!
Недей погубва семето Пелопово^[9] —
така не ще умреш й след смъртта си ти.

ОРЕСТ

Децата са спасители на името
на мъртвия. Тъй гъбестите късчета
държат високо мрежата над бездните.

За тебе, чуй, са тези наши стонове,
а зачетеш ли тях, избавяш себе си

ХОР

Кой би могъл да укорява дългите
ридания над участ неоплакана!
Сега духът ти е готов да действа.
На работа, опитай своето щастие!

ОРЕСТ

Това ще бъде. Но не е безсмислено
да чуя за целта и за причината
на тези твърде късни възлияния
над зло неизцелимо. Тя на мъртвия
поднася жалък дар. Не знам цената му,
но той не се равнява на вината ѝ.
Че за кръвта на едного имота си
пръсни — ще бъде всуе. Тъй е казано.
Отговори ми, ако знаеш, моля те.

ХОР

Да, знам, дете, при нея бях. Тревожена
от сънища ужасни, тя, безбожната
жена, изпраца тези възлияния.

ОРЕСТ

А можеш ли ми каза тия сънища?

ХОР

Змия насън родила, тъй приказваше.

ОРЕСТ

И след това? С какво завършва разказът?

ХОР

Като дете я в пелени положила.

ОРЕСТ

С какво е хранила това чудовище?

ХОР

Гърдите си насъне му поднасяла.

ОРЕСТ

И тоя звяр не наранил гърдите й?

ХОР

Да, с млякото потекли струи кървави.

ОРЕСТ

Не е напразно туй съновидение.

ХОР

Събужда се и вика ужасена тя.

И много факли с погледи угаснали,

запалени, се втурват към царицата.

И тя изпраща тия скръбни дарове

с надежда цар да бъдат за бедите й.

ОРЕСТ

Аз моля тая твърд и тоя бащин гроб

да се изпълнят нейните видения!

Тълкувам ги и виждам съвпадения.

Та щом змията пада от утробата,

която ме е носила, и щом като,

повита в пелени, захвапва същите

гърди, които мене са откърмили,

и с млякото им смуче струи кървави,

а тя от ужас и от болка викнала,

ще трябва, щом е кърмила чудовище,

да падне мъртва! Аз ще съм убиецът —

змията според нейните видения!

ХОР

За мене — само ти си прорицателят.
Дано се сбъдне! Но кажи — какво сега
да правим и какво да не допускаме?

ОРЕСТ

Това е просто. Нека влезе вътре тя,

(показва Електра)

а вий пазете в тайна моите планове.
Коварните убийци на достойния
човек ще срещнат гибелта си в същата
коварна мрежа, както каза Локсиас,
цар Аполон, пророкът вечно истинен.
Предрешен като странен друмник, заедно
с тогава ще се доближа до къщните
врати — с Пилад, приятеля, съюзника
на моя дом. Парнаски ще приказваме,
ще следваме фокейското наречие.
И може би не ще ни срещнат радостни
вратарите, че поразен от бедствия
е този дом. Но ще стоим, и мине ли
край къщи някой, ще ни види, казвайки:
„Защо държи молител пред вратите си
Егист, ако е тук и му е казано?“
И щом престъпя прага на палатите
и видя него върху своя бащин трон
или самичък дойде пред очите ми
и заговори, знай, преди да каже той:
„Кажи, отде си, чужденецо?“ — мъртъв аз
ще го положа с бързия си меден меч.
Преситена от кървав пир ерия
за трети път ще пие кръв несмесена.

Към Електра.

Следи какво се върши там, в палатите,
та всичко да завършим, както искаме.

Към Хора.

А вам да бъдат сдържани езиците,
за да мълчат и казват само нужното.
Във всичко друго моля за подкрепата
на онзи, който ме провожда в битката.

Орест и Пилад излизат.

[1] *Локсий (Локсиас)* — прозвище на Аполон; вж. забел. към ст. 618 на „Седемте срещу Тива“. ↑

[2] *Мойри* — три богини на човешката съдба; лат. Parcae. ↑

[3] *Пеан* — хоров химн в чест на Аполон. ↑

[4] *Ликийски воин* — от Ликия, област в Мала Азия. ↑

[5] *Скамандър* — река в Трояда; вж. забел. към ст. 512 на „Агамемнон“. ↑

[6] *Арийски вик извих като кисийските тъжачки* — арийски според схолиаста е равнозначно на *персийски*; *кисийски* — от Кисия, област в Персия; срв. забел. към ст. 17 на „Персите“. Буйният и неударим плач се смятал за присъщ на азиатските народи; срв. „Персите“, ст. 937, 1054. ↑

[7] Да се насече трупът на врага, да се отсекаат крайниците и главата му, значи да не се даде възможност на мъртвия да отмъсти на убиеца си. Без помощта на мъртвеца неговият отмъстител, в случая Орест, не може да накаже убийците. Това го довежда до позорна безпомощност пред синовния му дълг. От друга страна обаче срв. „Евменидите“, ст. 598 (реплика на Орест):

Баща ми ще ме подкрепи от гроба си.

↑

[8] *Персефона* — царица на подземното царство. ↑

[9] *Семето Пелопово*, т.е. потомците на Пелоп (вж. забел. към ст. 1600 на „Агамемнон“), тук — Орест и Електра. ↑

ПЪРВИ СТАЗИМ

ХОР

Първа строфа

Безброй ужасни зверове
храни тая земна твърд,
много свирепи чудовища
кроят водните недра.
Между небето и земята бляскат
високите огньове.
Всичко, което лети или ходи, познава
яростта на лихите вихри.

Първа антистрофа

Но кой ще каже за духа
безразсъден на мъжа,
кой — за безсрамната, дръзката
страст на женското сърце,
която носи на човека гибел?
Разкъсва брачни връзки
женското и при животните, и при човека,
щом страстта го обладае.

Втора строфа

Нека знае всеки, чийто ум
пази своята мощ,
как в далечни дни
клетата убийца на сина си^[1],
Тестиада, дръзна да запали

врѣстницата на своя син — главнята,
която още от мига
на неговия първи вик
следяла земния му път
чак до деня съдбовен.

Втора антистрофа

Кървавата Скила съдят с гняв
древните слова:
че заради враг
татка си погуби, прелъстена
чрез огърлица от злато,
дарена ѝ от крѣтянина Минос.
И онзи косъм, с който Низ
бе вечно жив, в съня му тя
отскубна, кучката, без срам.^[2]
Тъй го отнесе Хермес.

Трета строфа

Но щом припомням за печални бедствия,
не трябва ли да изрека проклятие
към гнѣсната съпруга,
към нейните коварни женски хитрости
срещу мъжа юначен,
мъжа, когото и врагът почиташе?
Угаснало е в този дом огнището
и слабата жена господарува.

Трета антистрофа

Най-страшно между всички злодеяния
е лемноското^[3]. Хората с проклятие
го спомнят. Всяка напаст
и днес наричат „лемноско злочестие“.
Богопротивно дело!

Загива този род, презрян от смъртните.
Кой тачи туй, което мразят бозите?
Кои дела напразно споменавам?

Четвърта строфа

Ранява смъртно остър меч,
пронизвайки гърдта
заради правдата. Че грях е
да се погазва дълг свещен,
греховно е
да се престъпя Зевсовата воля.

Четвърта антистрофа

Издига Правдата олтар,
кове Съдбата меч.
Кръвта, дете на древни кърви,
прониква вече в този дом
и тук я води, за да отмъсти,
еринията с мисъл неизбродна.

[1] *Клетата убийца на сина си* е Алтея, дъщеря на етолийския цар Тестий. Когато се родил нейният син Мелеагър, било предречено, че той ще живее дотогава, додето трае една главня, която горяла в огнището. Алтея угасила главнята и я скрила в едно сандъче. Но след много години Мелеагър влязъл в спор с братята на майка си и ги убил. Тогава Алтея хвърлила глазнята в огнището и синът ѝ умрял. ↑

[2] *Кървавата Скила*. Мегарският цар Низ имал в косата си златен косъм на безсмъртието. Минос, който обсаждал Мегара, накарал Низовата дъщеря Скила, която подкупил с подарък, да отскубне златния косъм. Така Низ изгубил живота си. ↑

[3] *Най-страшно между всички злодеяния е лемноското*. Жените от остров Лемнос избили всички мъже на острова. Тяхното престъпление, както се вижда и от текста на трагедията, станало пословично. ↑

ВТОРИ ЕПИЗОД

Влизат Орест и Пилад и се отправят към двореца.

ОРЕСТ

Хей, момко, момко! Чуй как блъскам портите!
Пак удрям! Няма ли човек в палатите?
За трети път зова да се обадите,
ако в дома Егистов тачат гостите.

РОБ

Ей, чувам! Кой е, откъде е странникът?

ОРЕСТ

Върви да съобщиш на господарите,
че съм дошъл при тях с едно известие —
но бързай, че не чака колесницата
на мрака нощен, време е за пътника
да хвърли котва в някой дом за странници.
Да дойде някой тук — или достойната
стопанка, или по-добре стопанинът.
Тогава няма никакво стеснение
да замъгли словата ми. Че с мъж мъжът
приказва смело, ясно, без двусмислия.

От двореца излиза Клитемнестра.

КЛИТЕМНЕСТРА

Какво ви трябва, говорете, странници.
Дома ни всичко нужно ще намерите —
и топла баня, и легло отмарящо
след пътя труден, и очи приветливи.

Ако пък вам е нужно нещо повече,
мъже ще го направят, ще им кажа аз.

ОРЕСТ

Чуждинец съм, давлиец, от фокейците.
Като вървах с товар на раменете си
към Аргос, дето спряха днес нозете ми,
ме срещна непознат човек — фокидец бил,
на име Строфий — като разговаряхме,
разбрах това. Разказа ми за своя път,
запита ме за моя, па заръча ми:
„Като вървиш към Аргос, драги страннико,
родителите на Ореста, моля те,
срещни, кажи им, че е мъртъв. Може би
ще искат да го имат те, а може би
ще кажат да се погребее в земята ни —
навеки да ѝ бъде гост. Словата ми
предай на тях. Праха му ний оплакахме
добре и в медна урна го поставихме.“
Вестя това, което чух. На свои ли,
на близки ли предавам новината си —
не зная, ала тя е за родителя.

КЛИТЕМНЕСТРА

Горко ми, твоите думи ме погубиха!
О необорно в този дом проклятие,
как зорко гледаш, как и най-далечното
сразяват с верни удари стрелите ти
и ми отнемат моите скъпи, клета аз!
И днес Орест... А бе оттеглил своите
нозе от смъртоносното тресавище...
Днес вярата в щастливото спасение,
лечителната наша — е зачеркната!

ОРЕСТ

Аз бих желал за радостно известие
да ме приемат в този дом честитите

стопани като гост. Какво по-хубаво
от благовестен гост за домакините?
Но мислех, като съм приел заръката
и вие ме посрещате, греховно е
да премълча вестта си пред приятели.

КЛИТЕМНЕСТРА

Ти няма да получиш под достойното
и не по-малко драг ще си в палатите.
Все някой би донесъл туй известие.
Но вече стана време — подир дългото
пътуване да си почине гостът ни.

Към един роб.

Води го в мъжките покои заедно
със неговите роби и съпътници.
Те трябва да получат всичко. Чуй това:
ще ми докладваш сам какво е сторено.
А ние ще обадим на владетеля
на този дом и с нашите приятели
по станалото ще се посъветваме.

Влиза в двореца.

ХОР

О робини, приятелки скъпи, кога
със молитвена реч
за Ореста глас ще издигнем?
Ти, земя всемогъща, ти, гроб всемогъщ,
дето криеш трупа на достойния цар,
на водителя корабен, чуй ни сега,
и сега помогни ни, защото сега
приближава часът за коварното, зло
Убеждение — там да проникне чрез тях,
а подземният, мрачният Хермес — да бди

в тая битка на сеч и на гибел!

От двореца излиза Дойката.

Изглежда, нещо зло ще стори странникът:
ей дойката Орестова — разплакана.

Към Дойката.

Килисо, накъде си се запътила?
Скръбта е твоя спътница неканена.

ДОЙКАТА

Егиста викат час по-скоро гостите —
царицата заръча тъй, — та по-добре
мъжът от мъж да чуел новината им,
като си дойде в къщи. Тя пред робите
си дава мрачен вид, а пък в очите ѝ
се крие смях, че всичко свършва хубаво
за нея. Но за този дом вестеното
от гостите е най-ужасно бедствие.
А онзи — той ще възликува радостен,
когато чуе тая вест. О, бедна аз!
О, как непоносимите злочестия
на този дом Атреев са ранявали
сърцето ми със тежките си удари!
Ала такава скръб не съм изпитвала.
Понасяла съм търпеливо другите,
но за Ореста, за скръбта на моето
сърце, когото от дете съм гледала...
Надаваше ли нощем вик, не знаех аз
покой, ни сън. И толкова мъчения —
напусто! Животинка без разсъдък е
детето, ще го храниш — инак може ли?
Не знае да ти каже пеленачето
за глад, за жад или за нужда някаква.

А детският стомах не пита никого.
Нащрек си над детето. Закъснееш ли,
ще трябва да изпираш пелените му.
В перачка се превръщаше бавачката.
За да извършвам тази двойна работа,
поех Ореста от баща му някога.
Но днес узнавам, че е мъртъв — бедна аз!
Отивам да намеря погубителя
на този дом — да го зарадвам с вестите.

ХОР

Добре, но как го вика тя при себе си?

ДОЙКАТА

Какво? Кажи отново, че не те разбрах.

ХОР

Самичък ли или с телохранители?

ДОЙКАТА

Да дойде, каза тя, с копиеносците.

ХОР

Не, не, това не казвай на омразника!
Да дойде сам! И за да няма никаква
боязън, говори му с поглед радостен.
Успехът е в ръцете на вестителя.

ДОЙКАТА

Надяваш ли се след това известие...

ХОР

Зевс може да смени тъгите с радости.

ДОЙКАТА

Но как? С Орест погинаха надеждите.

ХОР

О, не, така би рекъл само лош пророк.

ДОЙКАТА

Що думаш? Нещо друго си научила?

ХОР

Върви, стори каквото ти е казано.

Там, дето трябва, грижат се небесните.

ДОЙКАТА

Отивам. Ще се вслушам във съвета ти.

Да бъде на добро с подкрепа божия!

Излиза.

ВТОРИ СТАЗИМ

ХОР

Първа строфа

Зевсе, баща на всевишните
олимпийски богове,
тебе моля, дай да видя тях,
които жаждат справедлива мъст,
в ръце с победа подир съд
върховен! Зевсе, моля те, пази ги!

Тури над вразите
оногова, който е там, в двореца, Зевсе!
Ако ти го въздигнеш, с двоен,
с троен дар благодарствен
той ще ти върне щедро.

Първа антистрофа

Виждаш жребец — на любимия
твой герой злочестен син —
впрегнат в колесница на беди.

... ..

... ..

... ..

Тури над вразите
оногова, който е там, в двореца, Зевсе!
Ако ти го въздигнеш, с двоен,
с троен дар благодарствен
той ще ти върне щедро.

Втора строфа

Вие, които сте
вътре, посред златосветли кътове,
чуйте, благосклонни богове!
Напред!... ..
С нова мъст отмийте днес
на прежни престъпления кръвта.
Та стари кърви да не раждат нова кръв.

Ти, обитател могъщ на една огромна
паст, позволи на дома на мъжа прославен
взори да вдигне
и да види с очите си ясния ден,
който се ражда под тъмно було!

Втора антистрофа

Нека заслужена
помощ ни даде синът на Мая^[1]:
той довежда благи ветрове.
Ако пожелае, много тайни
ще разкрие той. Ала с едничко
неясно слово хвърля мрак в очите
и него не разпръсва нито слънцето.

Ти, обитател могъщ на една огромна
паст, позволи на дома на мъжа прославен
взори да вдигне
и да види с очите си ясния ден,
който се ражда под тъмно було!

Трета строфа

Тогава ние ще славим
този дом свободен,
а ликуващ женски вик

ще възвести за ветрове попътни.
О, с мене е победата! Расте,
расте безспир доброто, а далеч
от моите любими е бедата!

Дерзай, когато дойде час за дело!
И когато тя издума;
„Синко!“ — с бащиното име
на устни изпълни съдба зловеща.

Трета антистрофа

И нека в тебе тупти ед-
но Персеево сърце^[2].
Свойте скъпи мъртъвци
и своите живи сродници зарадвай!
Мъчителния техен гняв смири
чрез кървава разправа, погуби
виновника за бащината гибел!

Дерзай, когато дойде час за дело!
И когато тя издума:
„Синко!“ — с бащиното име
на устни изпълни съдба зловеща.

[1] *Синът на Мая* — Хермес. ↑

[2] *Персеево сърце*. Орест, който трябва да убие майка си, се сравнява с Персей, който убил Медузата (срв. забел. към ст. 794 на „Прикованият Прометей“). Очевидно тук става дума не само за твърдото сърце на Персей, което трябва да има и Орест. За да не бъде вкаменен от погледа на Медузата, Персей извърнал главата си встрани. За да не бъде разколебан в намерението си да убие Клитемнестра, Орест, подразбира Хорът, също трябва да гледа встрани от нея. Защото наистина едно, макар и мигновено, колебание се явява у него; срв. ст. 899. ↑

ТРЕТИ ЕПИЗОД

Влиза Егист.

ЕГИСТ

Аз ида не незван — че мен ме викнаха.
Узнавам, чужденци били пристигнали
с една съвсем нерада вест — че мъртъв бил
Орест. Пронизва ужасът на новото
тегло за този дом, където прежните
убийства рани кървави оставиха.
Но как, няма това е вярно, истинно?
Не е ли то страхлива женска приказка,
която литва, за да падне тутакси?
Ти можеш ли ми каза нещо сигурно?

ХОР

Да, ние чухме, но запитай гостите,
в палата. Няма нужда от вестители,
когато можеш да запиташ лично тях.

ЕГИСТ

Ще срещна и ще питам известителя
дали е на смъртта му сам присъствувал,
или предава само тъмни слухове.
Не ще измами мойта проникателност.

Влиза в двореца.

ХОР

Повелителю Зевсе, какво да мълвя,
как да почна молитва и клетвена реч,

как да свърша речта,
за да кажа слова справедливи?
Острие смъртоносно на гибелен меч
подир миг ще реши, потопено във кръв,
из основи навеки да падне домът
Агамемнонов или да блесне
светлината на пламъка, за да вести
свобода. Ще получи тогава Орест
на далечни деди
голямото древно богатство.
Та в такава борба ще се втурне сега —
срещу двама един — тоя доблестен мъж.
И победата нека е с него!

ЕГИСТ (*зад сцената*)

О, о! Умирам!

ХОР

А, а! Чуйте!

Какво е туй? Какво се върши в къщи?
Догдето става всичко туй, дръпнете се,
за да не бъдем взети за участници
в убийството. Борбата е завършена.

Излиза един Роб.

РОБЪТ

Горко, горко ми! Падна господарят ни!
О, пак горко ми! Викам го за трети път!
Егист е мъртъв! Отворете портите
на женските покои — бързо, дърпайте
резетата! Но тук е нужна млада мощ!
Защо? За да помогнат на убития?
Уви! Уви!
На глухи викам, на заспали! Всичко е
напусто! Де е Клитемнестра? Как е тя?

Като че меч виси и над главата й —
ще падне тя под удар възмездителен!

Влиза Клитемнестра.

КЛИТЕМНЕСТРА

Защо е този вик? Какво е станало?

РОБЪТ

Аз казвам: мъртвите убиват живия!

КЛИТЕМНЕСТРА

Уви! Разбрах словата ти загадъчни!
Погубват ни с измама, както някога
убихме ние! Бързо — брадва дайте ми!
Сега — победа или поражение!
Дотам достигна моето злочестие!

Влизат Орест и Пилад.

ОРЕСТ

Аз тебе диря. Той получи своето.

КЛИТЕМНЕСТРА

Уви! Любими мой Егисте, мъртъв си!

ОРЕСТ

Как, ти го любиш? В гроб ще легнеш заедно
с Егист! Не ще изневериш на мъртвия!

КЛИТЕМНЕСТРА

Спри, сине, пожали, дете, гърдите ми,
върху които си заспивал, сучейки
живителното мое мляко, моля те!

ОРЕСТ

Пиладе, мигар да убия майка си?

ПИЛАД

Къде са днес питийските вещания^[1]
на Локсий, де е верността на клетвите?
С цял свят враждувай, ала не с небесните!

ОРЕСТ

Ти победи, съветът ти е правилен.

На Клитемнестра.

Върви, ще те убия връз трупа му аз.
Жив, него пред баща ми си поставяла.
Умри до него — него ти си любила,
а мъж, достоен за любов, си мразила!

КЛИТЕМНЕСТРА

Отхраних те — опора в старините си.

ОРЕСТ

Как, с мене да живееш ти, убийцата?

КЛИТЕМНЕСТРА

Дете, за туй в Съдбата е причината.

ОРЕСТ

И твоята смърт Съдбата е подготвила.

КЛИТЕМНЕСТРА

Не мислиш ли, дете, за клетви майчини?

ОРЕСТ

Роди ме и ме хвърли сред нещастия!

КЛИТЕМНЕСТРА

О, не, изпратих те между приятели!

ОРЕСТ

Двукратно бях продаден аз, свободният.^[2]

КЛИТЕМНЕСТРА

Какви пари за тебе съм получила?

ОРЕСТ

Срамувам се да назова позора ти.

КЛИТЕМНЕСТРА

Но спомени делата и на татка си.

ОРЕСТ

Дома седиш — не обвинявай воина!

КЛИТЕМНЕСТРА

Та тежко е далече от мъжа, дете!

ОРЕСТ

А той прехранва къщната безделница.

КЛИТЕМНЕСТРА

Нима, о чедо, ще убиеш майка си?

ОРЕСТ

Не аз, а ти сама убиваш себе си.

КЛИТЕМНЕСТРА

Помни гнева на майчините кучета!^[3]

ОРЕСТ

Да ти простя? А бащините кучета?

КЛИТЕМНЕСТРА

Ах, аз напусто плача върху гроба си!

ОРЕСТ

В съдбата на баща ми ти е жребият.

КЛИТЕМНЕСТРА

Уви! Змия родих и кърмих! Ето я!

ОРЕСТ

Пророчески са твоите страшни сънища.

Уби съпруг, умри от син, злочестнице!

Отвежда Клитемнестра в двореца.

ХОР

Аз плача над бедата и на двамата.

Но след като дойде до бездна кървава

нещастният Орест, аз бих се молила

да не загине той, лъчът спасителен.

[1] *Питийски вещания* — вж. забел. към ст. 746 на „Седемте срещу Тива“. ↑

[2] *Двукратно бях продаден аз, свободният*. Смесълът на тези думи е, че Орест е бил и прокуден, и лишен от наследство. ↑

[3] *Майчини кучета* са ерйниите, фуриите; срв. ст. 1054; също — „Евменидите“, ст. 131–132, 231, 246. ↑

ТРЕТИ СТАЗИМ

ХОР

Първа строфа

Върху дома на Приам Правдата нявга дойде
с тежковъздаваща мъст.

Върху дома на Атрид, ето я, тя е дошла
с два лъва, с два Арея.^[1]

Всичко постигна днес
посоченият нам от Феб изгнаник,
воден от мисъл на бог в своя победен път.

Буйно ликувайте вий, че господарският дом
днес е спасен от беди и че злодеите вече
няма с нечисти ръце
богатства да пилеят!

Първа антистрофа

Ето, дошъл е мъжът, който в потайна борба
носи коварната мъст.

Даде му в битката мощ вярното чедо на Зевс,
самата чиста Правда

(Правда — така я зовем
ний, смъртните, и с право).

Дъха тя гибелен гняв срещу заклетите врази.

Буйно ликувайте вий, че господарският дом
днес е спасен от беди и че злодеите вече
няма с нечисти ръце
богатства да пилеят!

Втора строфа

Тъй с повелителен глас Локсий парнаският бог^[2],
от страховития кът
изпод земята вести, че вкорененото зло
трябва да падне с една неизмамна измама.
Воля божия се върши,
за да не служим на злодеите
и за да тачим силата небесна.

Пак виждам светлия ден!
Паднаха тежките робски вериги!
Вдигай се вече, дворец! Дълго, предълго лежа
прострян върху земята!

Втора антистрофа

Времето, носещо цяр, скоро през тези врати
властно ще мине в часа,
в който ще бъде изтрит целият грях на дома
чрез очистителна жертва за всички злодейства.

... ..

... ..

... ..

Пак виждам светлия ден!
Паднаха тежките робски вериги!
Вдигай се вече, дворец! Дълго, предълго лежа
прострян върху земята.

[1] С два лъва, с два Арèя, т.е. с Орест и Пилад. ↑

[2] Парнаският бог е Аполон, който имал прорицалище в Делфи,
под планината Парнас. ↑

ЕКЗОД

Орест и Пилад излизат от двореца, в чиято вътрешност се виждат труповете на Егист и Клитемнестра.

ОРЕСТ

Ей двамата тирани на земята ни —
убийци на баща ми, разорители
на този дом. Те горди върху тронове
седяха. И сега се любят, вижда се
от участта им, верни са си. Двама те
решиха да убият моя клет баща
и двама да умрат — и го изпълниха.
Но вижте вий, свидетелки на злото ни,
ей уреда — капан за моя клет баща,
окови за ръцете и нозете му.
Сторете кръг и разтворете дрехата,
която го обгърна, покажете я —
да види и баща ми — не рожденият,
а онзи, който всичко вижда, Слънцето, —
престъпните деяния на майка ми:
в съда свидетел да ми бъде някога,
че справедливо дадох смърт на майка си.
Егиста не засягам: по законите
получи свойта казън прелъстителят.
Но тя, която умъртви съпруга си,
чиито рожби — бремене сладко някога,
омразно днес — е носила под своите
гърди, какво е тя? Змия, чудовище,
което, без да хапе, чрез докосване
отравя — с дързост и престъпна помисъл.
А тази вещ?
Как бих я назовал с една пристойна реч?

Капан за звяр? Саван, покриващ мъртвия
чак до нозете? Примка, мрежа гибелна
я назови, спъвало и белезници.
Това ще бъде уред за разбойника,
що мами своя гост и от грабителства
живее. С тая вещь коварна, колкото
души отнеме, толкоз по-щастлив е той.
Не искам в своя дом подобна спътница —
бездетен да умра по воля божия!

ХОР

О, горко ни, горко ни! Съдбовни дела!
Ти загина от гибел ужасна!
О, горко ни, горко ни!
Закъснялата мъст разцъфтява!

ОРЕСТ

Уби ли тя, или пък не? Но този плащ
твърди — Егист го е обагрил с меча си.
Петното кръв е старо като делото —
то с времето загубва пъстротата си.
И одобрявам, и окайвам себе си.
Като говоря с тази тъкан гибелна,
оплаквам и дела, и мъст, и род злочест,
защото осквернява ме победата.

ХОР

Между смъртните никой не случва живот
безметежен, свободен от болки.
О, горко ни, горко ни!
Тоя страда сега, оня — после!

ОРЕСТ

Но знайте, аз самин не виждам свършъка
Като че ли с коне препускам, свърнали
от пътя. Победен ме носят мислите
неудържими. Ужасът пред моето

сърце се готви да запее — тръпне то.
Ала догдето съм с ума си, чуйте ме:
Аз казвам, че погубих с право майка си,
убийца на баща ми, срам, проклятие
на боговете. Аз твърдя: подтикна ме
към тая дързост Локсий, прорицателят
питийски. Той ми каза, че постъпвайки
така, избягвам страшно обвинение,
че инак — о, не ще повторя думите!
Стрела не стига до върха на толкова
тегла. Сега ме вижте с тая вейчица
молитвена в ръце, с венец отправям се
към пъпа на земята, към питийския
олтар, където вечно свети огънят,
за да изкупя родна кръв. Към друг олтар
не позволи да се обърна Локсиас.
Ще моля после аргоските граждани
да кажат за претеглените бедствия.
Потеглям аз, прокуден от земята си.
Жив, мъртъв — мене ще зоват убиецът.

ХОР

Ти победи. Недей запряга своите
уста в злодумство, не проклинай себе си,
че ти освободи града на аргосци,
като посече двете змии гибелни.

ОРЕСТ

А-а!

Ах, гледайте — жени като горгоните
в одежди черни, с гъсти змии, вплетени
в косите им! Не мога да остана тук!

ХОР

Ти, бащин син любим, какви видения
те мъчат? Стой, не бой се, победителю!

ОРЕСТ

Не ме измъчват никакви видения!
Това са гневни майчините кучета!

ХОР

Но прясна е кръвта върху ръцете ти.
Оттам е туй смущение в сърцето ти.

ОРЕСТ

Цар Аполоне, ето расне броят им
и гнъсна кръв се стича от очите им!

ХОР

Един е царът — да докоснеш Локсиас
и той ще те избави от страдания.

ОРЕСТ

О, вие ги не виждате, но ето ги —
преследват ме, не мога да остана тук!

Избягва.

ХОР

Ето третата буря с губителен дъх
върху този дворец
на царете на Аргос връхлита.
Тя започна с гощавка от плът на деца
и с ужасната скръб на Тиеста.
Втора бе участта на злочестия цар —
че загина в къпалнята първият вожд
на ахейската рат.
Днес и трета дойде — но дали за добро
и дали не за смърт? И кога ли ще спре,
и кога ще заспи
яростта на съдба страховита?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.